

Quaderns de l'Institut / 13

© Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

EDITA: Institut Català de les Dones
Primera edició: Barcelona, març 2010
TIRATGE: 5.000 exemplars

Producció de l'espectacle: Centre Dona i Literatura.
Càtedra UNESCO, desenvolupament i cultures.
Universitat de Barcelona

Realització editorial: Ara Llibres, s.c.c.l
www.ara.cat
Impressió: Gramagraf, s.c.c.l.
ISBN: 978-84-393-8276-8
D.L.: B. 11.782-2010

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 3.0 de Creative Commons: En qualsevol explotació de l'obra autoritzada per la llicència caldrà reconèixer l'autoria, amb usos no comercials i sense obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://cat.creativecommons.org/llicencia/>

Dia Internacional de les Dones 2008 i 2009

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

El 8 de març s'ha convertit en un símbol per a les dones dels cinc continents. La commemoració no es basa en un únic fet ni tampoc ha tingut sempre el mateix sentit. La història canvia, és dinàmica, i el sentit dels símbols i els significats també. Cada any, el Govern de la Generalitat de Catalunya commemora el Dia Internacional de les Dones amb el reconeixement a la lluita i els avenços de les dones i, en els dos últims anys, ha volgut fer-ho amb la mirada posada en les dones creadores, en aquelles autores que interpreten el món, la vida i les seves experiències vitals des de la música, la literatura o el pensament.

És per això, que aquest volum de la col·lecció *Quaderns de l'Institut* que tenim el plaer de presentar-vos des de l'Institut Català de les Dones, aplega el recull de composicions narratives que durant els anys 2008 i 2009 es van recitar o interpretar en el marc dels diversos actes, que entorn del 8 de març, van tenir lloc a diversos indrets de Catalunya.

Pel que fa a 2008, s'inclouen en aquesta obra una sèrie de textos corresponents a obres emblemàtiques de la poesia i la narrativa feminista catalana; així, poetes com Montserrat Abelló, Clementina Arderiu o Maria Antònia Salvà, entre d'altres, i escriptores de la talla de Mercè Rodoreda, Montserrat Roig, Carme Riera o Ma-

ria Aurèlia Capmany apareixen al llarg de les pàgines d'aquest quadern, a través de retalls simbòlics de la seva obra.

Quant a la diada corresponent a l'any 2009, s'apleguen textos representatius de pensadores, escriptores, filòsofes, poetes i activistes que, al llarg dels segles, i sota el denominador comú de la política, han aportat els seus sabers feministes i femenins en la construcció i la transformació del món. Fragments de *La ciutat de les Dames*, de *Vindicació dels drets de la dona*, de la *Declaració de sentiments* o el poema «Vuit de març» de Maria-Mercè Marçal, amb tot allò que tenen de comú i de divers, ens ajuden a donar forma al nostre present, des de la interpretació de la història pròpia i vital que aquestes dones ens oferiren generosament amb les seves creacions, amb els seus pensaments.

Finalment i per completar el volum, s'han inclòs també els parlaments del president i el vicepresident de la Generalitat de Catalunya, de la consellera d'Acció Social i Ciutadania i de la presidenta de l'Institut Català de les Dones.

Dia Internacional de les Dones 2008

Palau de la Generalitat
10 de març de 2008

SUMARI

Presentació de Marta Selva Masoliver,
presidenta de l'Institut Català de les Dones 11

Presentació de Carme Capdevila,
consellera d'Acció Social i Ciutadania 15

Presentació de José Montilla,
president de la Generalitat de Catalunya 19

Recull de textos 25

MOLT HONORABLE PRESIDENT, Honorable Vicepresident, delegada del Govern, conselleres, consellers, diputades, diputats i altres autoritats, amigues i amics.

Bona tarda i gràcies per ser aquí en aquesta nova celebració del Dia Internacional de les Dones.

De nou ens reunim per celebrar un cop més el Dia Internacional de les Dones. En aquest acte del 10 de març recordem que fa cent anys les activistes nord-americanes van començar a manifestar-se en defensa del vot per a les dones i, igual que altres vegades en aquesta mateixa diada, rememorem els moments de la nostra història col·lectiva en el llarg procés de fer valer la importància de la nostra participació en tots els afers de la societat; de proclamar públicament que el món s'ha construït també amb les idees, el treball, les ensenyances, els actes d'amor i creació de les dones; de recordar i recordar-nos que res no ens és aliè, que tots els àmbits de la vida són de la nostra incumbència; d'advertir que ens cal consolidar les llibertats conquerides i perseguir les que encara no hem fet nostres; de sentir-nos, una a una, formant part d'una gran xarxa on, estranyes o llunyanes, estem unides per un seguit d'experiències comunes i un mateix desig de construir un món vivible per a dones i homes.

El trajecte iniciat per aquelles avantpassades nord-

americanes i seguit aquí per les pioneres catalanes que, com ho feren les dones de la revista *Feminal*, es van començar a rebel·lar exigint el dret a votar, reclamant condicions de treball dignes, així com la seva participació en la vida pública, ens ha dut a una situació on no hi ha cap dubte sobre la legitimitat dels drets aconseguits.

Però malgrat això, encara hi ha dades que indiquen la persistència de situacions de desequilibri, situacions que centren les intervencions de l'Institut Català de les Dones, així com dels diferents departaments de la Generalitat.

Si pensem en els motius i els continguts de l'agenda dels moviments de dones, veurem que les lluites per a fer efectiu aquest desig s'han expressat en una doble direcció: d'una banda, la transformació dels marcs legals on s'inscrivía la justificació d'una situació pretesament subordinada; de l'altra, la mutació dels fonaments, és a dir, les arrels, sobre les quals s'han construït, al llarg dels segles, les condicions socials i culturals determinants d'un sistema que concebia i explicava el món tot mantenint les dones en els marges.

Les propostes dels moviments de dones han fet possible, de manera evident, la transformació més gran del segle XX, perquè ha significat una alteració completa i radical de la vida de les dones, i amb elles, les de tota la població. En aquest canvi han aparegut en l'escena pública el reconeixement de drets, la millora de situacions professionals, formatives, l'obertura d'espais tradicionalment tancats, s'han multiplicat les possibilitats de participar arreu... Però allò que realment està transformant les societats no és només el

reconeixement de la nostra presència, perquè aquesta podria ser captiva i poca cosa faria per redibuixar els contorns d'un mapa pretesament establert, sinó, sobretot, l'expansió de la veu pròpia a partir d'una manera de fer transformadora i sostenible.

De nou, estic fent referència a un moviment dual. Entrem en escena sí, però parlem o expressem la nostra visió, diferent, sobre l'entorn i, des d'aquesta perspectiva, tenim l'ambició de modificar-la, tan profundament com calgui, per dibuixar un futur millor.

Si atorguem valor de l'autoritat femenina, que no es basa en altra cosa que a entendre i valorar la diferència de ser dona i situar-nos, alhora, com una majoria plena de diversitats, d'experiències i de propostes, necessàriament, tots els espais, els socials i culturals, els mitjans de comunicació, les empreses, les institucions educatives, els àmbits de la salut, la justícia, la planificació territorial, l'atenció social, l'esport, la cooperació..., han d'incorporar el reconeixement d'aquesta nova realitat.

I, tenint en compte tot això, avui, em plau manifestar una altra vegada, la nostra voluntat de regular amb els instruments propis de l'acció política els mecanismes que han de contribuir a imposar allò que hagi de ser imposat, sancionar allò que calgui, promoure, incentivar, acompanyar, ultrapassar, impulsar consensos..., per consolidar, d'una banda, les millores introduïdes amb la incorporació de la perspectiva de gènere en les polítiques públiques i, per accelerar, de l'altra, aquesta transformació profunda que haurà de superar els límits que encara estan determinant la qualitat de vida de les dones. Instruments que han d'afavorir l'assoliment d'una fita encara més difícil, per llarga, i perquè

requereix la confluència i la concatenació progressiva de molts gestos transcendents pel que fa a l'imaginari social: la fita d'aconseguir un recanvi simbòlic que permeti una nova societat on la diferència i la diversitat de ser dona dialogui amb llibertat amb el món. Aquest trajecte, malgrat que de vegades s'interpreti el contrari, és un camí que haurem de compartir amb la diversitat masculina.

He començat aquest discurs rememorant el centenari de l'acte de valentia de les agitadores nord-americanes que van introduir en el calendari un nou dia simbòlic.

I ara, per acabar, voldria evocar el record d'un altre centenari, el del naixement de la filòsofa francesa Simone de Beauvoir, que amb les seves reflexions sobre el caràcter cultural dels mecanismes lligats a l'educació i la consideració social de les dones, va il·luminar i orientar tantes generacions. El seu pensament, ho veiem ben sovint, ressona encara en els espais de les nostres actuacions, individuals i col·lectives.

Moltes gràcies.

MARTA SELVA MASOLIVER

Presidenta de l'Institut Català de les Dones

VOLDRIA COMENÇAR sumant-me al reconeixement de la nostra genealogia femenina, de les dones que ens han precedit i ens han marcat el camí de dignitat pel qual lluitem. Deixeu-me recordar, doncs que enguany commemorem, entre d'altres, el centenari de Simone de Beauvoir, així com de les gestes que van donar lloc a la celebració de 8 de març com a Dia Internacional de les Dones.

Les dones de tots els temps i de tots els indrets del món han treballat i han pensat infinites formes i maneres de viure i sobreviure, de crear i avançar, guiades per la seva experiència i desig de llibertat. Per això, és important destacar el valor de les seves aportacions realitzades, cadascuna d'elles, en un context social determinat.

Les condicions de vida de les dones han variat considerablement, en els darrers anys, a les nostres societats occidentals. Aquests canvis s'emmarquen dins les transformacions polítiques, econòmiques i culturals que han afectat el conjunt de la societat. I han estat possibles perquè les dones han anat trencant els condicionants que els imposava el discurs dominant.

Les dones han anat practicant altres projectes de vida i han creat la possibilitat de viure i representar-se de forma molt diversa. Malauradament, però, les estruc-

tures socials no s'han anat transformant de forma harmònica amb aquesta realitat i, és per això, que el Govern de la Generalitat, dins el context de les polítiques de ciutadania, vol expressar el seu compromís i implicació a afavorir els contextos necessaris per avançar cap a l'exercici de la plena ciutadania de les dones. Uns compromisos que ens han de fer caminar cap a la garantia de la igualtat, però d'una igualtat construïda a partir del reconeixement de l'existència de dones i homes i sense que això sigui motiu de desigualtat.

Per aconseguir el país que volem, ens cal comptar amb els valors socials, polítics, econòmics i culturals dels diferents col·lectius femenins, que sumen més de la meitat de la població de Catalunya. Sense la participació de les dones és impensable fer front als reptes que planteja una societat canviant i complexa com és la nostra.

Des del Departament d'Acció Social i Ciutadania hem tirat endavant noves accions de govern que tinguin en compte aquesta realitat i hi estem treballant. Una realitat que fa palès com la salut social de les dones té efectes beneficiosos per a tota la societat. La posició estratègica dels diversos col·lectius femenins, per exemple, en el si de les famílies, ens mostra que cada dona és un agent de cohesió i de salut per a la resta de membres del seu entorn com, al contrari, pot constituir-se en un factor desestabilitzador si el context social no propicia els recursos necessaris. Així, la Llei de serveis socials, aprovada recentment pel Parlament de Catalunya, té en compte la transversalitat de la perspectiva de gènere com una de les fórmules imprescindibles d'avançar vers la institucionalització d'un conjunt de

mesures que contrastin els efectes de les desigualtats socials, garantint, al mateix temps, els drets socials universals de la ciutadania.

Voldria, també, dins aquesta línia de treball, destacar altres accions de govern com ara les polítiques familiars i drets de ciutadania, i en especial, l'aprovació del Pla estratègic dels usos dels temps a Catalunya, que pretén posar sobre la taula mesures que minvin la separació del temps de vida i de la jornada laboral, separació que resulta tan negativa per a les dones.

També l'Avantprojecte de llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència, així com el Pacte Nacional per a la Immigració estan pensats, ja des del seu inici, amb el reconeixement de la realitat específica de nens i nenes, de dones i homes. Sabem que només així podran constituir veritables instruments de cohesió social. Les polítiques de joventut, així mateix, incorporen les mesures pertinents per fer emergir el valor de les aportacions de les joves i per afavorir la seva participació en tots els espais de decisió i creació.

I en un moment particularment greu pel que fa als assassinats de dones per part de les seves parelles o exparelles, no vull deixar d'esmentar el projecte de llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista, que aprovarà el Parlament de Catalunya en els propers dies, i que ha de facilitar l'avenç en tots els fronts com ara la prevenció i sensibilització, l'atenció, la coordinació, la recuperació i reparació del dany patit.

Finalment, vull dir-vos que des de l'Institut Català de les Dones s'estan tancant les bases d'una nova norma legal amb l'objectiu d'executar una política que garanteixi i desenvolupi els drets de les dones en el context

d'un nou pacte de ciutadania, un nou pacte que promogui una societat on les dones puguin exercir la seva llibertat, tant en l'àmbit públic com en el privat, per desenvolupar les seves capacitats personals i prendre decisions sense les limitacions imposades pels rols estereotipats en funció del sexe, i en què es facin visibles, es valorin i potenciïn les seves tasques, aspiracions, experiències i necessitats.

Pensem que el nou model de ciutadania de dones i homes és una exigència de justícia social que aquest govern no pot defugir i respecte de la qual jo, personalment, vull fer públic el meu compromís.

Us desitjo a totes i a tots una bona celebració del Dia Internacional de les Dones.

Moltes gràcies.

CARME CAPDEVILA

Consellera d'Acció Social i Ciutadania

HONORABLE VICEPRESIDENT, Honorable Consellera, presidenta de l'Institut Català de les Dones, autoritats, senyores i senyors, amigues i amics, bona tarda.

Em permetran que m'afegeixi a l'agraïment per la seva presència i participació en aquest acte de celebració del Dia Internacional de les Dones. Un gest institucional que vol simbolitzar la lluita per la llibertat i els drets de les dones, i que ens permet renovar el nostre compromís. Especialment el compromís amb la lluita per aconseguir la igualtat d'oportunitats.

Estem compromesos, govern i ciutadania, a treballar per un model de societat on dones i homes puguin realitzar, cadascun d'ells, el seu projecte vital, amb el mateix grau d'autonomia i llibertat. Hem fet camí. Però encara som lluny del nostre objectiu.

Fa trenta anys, menys d'un 30% de les dones de Catalunya tenia una feina remunerada. Avui, en canvi, el nivell d'ocupació de les dones a Catalunya ja ha assolit i superat l'objectiu europeu, que s'havia previst per al 2010 i que era del 60% d'ocupació.

Ara cal seguir treballant per reduir el diferencial entre homes i dones en la taxa d'activitat, en la d'atur i en les desigualtats salarials. És evident que sense una integració plena de les dones en el mercat laboral, serà molt difícil ampliar el nostre sistema de benestar. I és necessari

que Catalunya sàpiga aprofitar el seu talent femení. Un estudi recent de la Cambra de Comerç de Barcelona estableix que l'abandonament prematur de les dones del mercat de treball té per a Catalunya un cost de gairebé 1.000 milions d'euros.

Avui, per exemple, seguim tenint pendents encara reptes molt importants, per exemple, quant a les dones directives. La presència femenina a les cúpules empresarials és només d'un 5,1% dels llocs directius de les empreses de l'Ibex 35. Per aquest motiu, el Departament de Treball del Govern de la Generalitat està impulsant programes per trencar les barreres invisibles que impedeixen la promoció directiva de les dones.

Per trencar aquest «sostre de vidre» que redueix la nostra competitivitat i incentivar la promoció laboral de les dones, els programes «Jo Directiva» i «Àgora per a Directives», per citar-ne alguns, van en aquesta direcció. I coincidint amb la celebració del Dia Internacional de les Dones, enguany, hem posat en marxa el nou projecte «Dones Mentores». Als programes de formació adreçats a dones en llocs predirectius, hi hem sumat aquesta xarxa de col·laboració entre professionals sobre la gestió del temps, la definició d'estratègies i la presa de decisions.

I als nous recursos per facilitar la promoció laboral de les dones en àmbits directius, hi afegim un nou compromís amb la implantació de plans d'igualtat a les empreses de Catalunya.

La promoció laboral de les dones s'ha de produir en condicions d'igualtat amb la dels homes, i ha d'avançar en paral·lel amb les polítiques de conciliació. Hi ha, encara avui, una cultura social massa estesa, que consi-

dera que les tasques de cura i provisió del benestar familiar són responsabilitat de les dones. Una responsabilitat que, com vostès saben perfectament, no admet ni l'atur ni l'absentisme.

L'accés de les dones al mercat laboral ha anat acompanyat de l'anomenada «doble presència». I l'equilibri entre la vida professional i la vida privada és clau per aconseguir una major igualtat. Hem de consolidar una estructura de suport a la conciliació de la vida professional, familiar i personal, que encara és massa dèbil. I en aquest terreny, és fonamental la feina que estem fent augmentant la cobertura de la xarxa d'escoles bressol i agilitzant la implantació del sistema d'atenció a la dependència, en col·laboració amb el món local.

Hem d'afanyar-nos a ampliar la cobertura d'aquests nous serveis públics i orientar-ne la prestació a les noves pautes de gestió del temps personal. Vull expressar, doncs, el compromís del Govern per promoure una major coresponsabilitat entre els homes i les dones per fer front a les exigències i necessitats de la vida familiar, un compromís que es fa patent a través de l'enfortiment dels serveis públics, que passa per cridar l'atenció sobre la importància del fet que Catalunya sigui la comunitat on més pares s'han acollit al permís de paternitat que permet la nova Llei d'igualtat de l'Estat i per donar noves respostes a les noves dinàmiques laborals i familiars. Com ha explicat la consellera Capdevila, els darrers quatre anys, el Govern de Catalunya ha incorporat la perspectiva de gènere en el disseny i el desenvolupament de les polítiques públiques.

També hem desenvolupat un nou Pla d'acció de desenvolupament de les polítiques de les dones a Cata-

lunya, amb un pressupost de més de 60 milions d'euros. Hem lluitat amb totes les nostres forces —i amb la força que dona la justícia— perquè cap dona que pateixi violència no se senti desamparada. I també perquè qualsevol home que la practiqui sàpiga que la societat el rebutja, que les forces de seguretat el perseguiran i que la justícia el farà pagar pel seu delictes.

La Llei del dret de les dones per a eradicar la violència masclista a Catalunya es troba en tràmit parlamentari i està previst que s'aprovi properament. S'està treballant en la implantació del Protocol Nacional per a l'atenció de les dones en situació de violència.

El Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació disposa d'un programa contra la violència masclista i de centres d'intervenció especialitzada. I també, com dic, s'han produït avenços molt notables en el terreny de la justícia. Hem assumit el compromís d'avançar cap a una Catalunya on la llibertat no sigui un desig, sinó la pàtria de la ciutadania. I aquest ha de ser un compromís compartit.

Conquerir aquest futur depèn, per sobre de tot, de les virtuts cíviques de la societat catalana, de la seva qualitat. Depèn de si cadascun de nosaltres entén que ha de defensar els seus drets tant com respectar els drets dels altres, i considerar aquesta defensa i aquest respecte com un patrimoni propi i valuós.

I depèn, també, del valor que atorguem, individualment i col·lectiva, a la justícia social. Depèn, per tant, dels nostres valors individuals i col·lectius i de la seva evolució, d'una acció pública continuada en favor dels drets de les dones, de la nostra intolerància davant qualsevol tipus de discriminació. I que sapiguem ex-

pressar-ho, tot plegat, en actes simbòlics i puntuals com aquest que avui celebrem, que ens han de servir per comprovar el camí que hem recorregut, i el que ens queda per recórrer; actes que renovin el nostre compromís per construir un futur més just per als nostres fills i les nostres filles; actes, en fi, que serveixin per fixar-nos nous horitzons, com l'aprovació d'una llei d'igualtat de Catalunya.

Per acabar, no tinguin el més mínim dubte que el Govern aspira a «mirar» la realitat des del punt de vista de les dones, durant els 365 dies de l'any. Perquè està bé que hi hagi un dia, com el d'avui, per afirmar públicament el compromís. Però el que de debò és rellevant és que aquest compromís s'apliqui un dia darrere l'altre, tots els dies de l'any. Estiguin segures i segurs que el Govern s'identifica amb els problemes —i també amb les solucions— que les dones reclamen i que elles mateixes ens ajuden a construir.

Moltes gràcies a totes i a tots per ser aquí, i bona feina.

JOSÉ MONTILLA

President de la Generalitat de Catalunya

Recull de textos

Montserrat Abelló

Parlen les dones,
la seva poesia
tendra i forta.

Ben pocs s'aturen
a escoltar aquestes veus,
que, trasbalsades,
un nou llenguatge diuen
nascut al fons dels segles.

Dins l'esfera del temps.
Barcelona, Proa, 1998

Maria Antònia Salvà

DONZELLES DE L'ANY DOS MIL

Oh, vosaltres, pressentides flors d'amor i gentilesa
que viureu quan mon passatge s'haurà fet esborradís;
jo us endreç per aleshores, amical, una escomesa
que s'allunya, de mos versos dins l'esbart voleiadís.

«El retorn» dins d'*Al cel sia!*
Barcelona, Edhasa, 1981

Isabel de Villena

E puix ella, humil religiosa, resta lloada d'haver callat lo seu nom en la composició de tan digne llibre, io en crec atényer no poc mèrit davant Déu en publicar lo nom de tan singular mare, d'immortal memòria digna: sor Isabel de Villena lo ha fet; sor Isabel de Villena l'ha compost; sor Isabel de Villena, ab elegant i dolç estil, l'ha ordenat, no solament per a les devotes sors i filles d'obediència que en la tancada casa d'aquest monestir habiten, mas encara per a tots los qui en aquesta breu, enujosa e transitòria vida viuen.

Io, sereníssima e cristianíssima senyora, lo tramet a sa altesa.

Vita Christi.

Barcelona, MOLC, 1995

Rosa Sensat de Ferrer

La dona ha lluitat, i lluita encara coratjosament, tenaç i ardida, per les seves reivindicacions. Fa bé. És digne i lloable defensar i reclamar els drets que hom creu tenir. Tal volta la inferioritat en què tants segles ha viscut, ha portat a la lluita, com a reacció consegüent a tota opressió i esclavatge, estridències i exageracions lamentables. No pas per elles, sinó perquè és de justícia, un dia l'un, un dia l'altre, anirà conquerint tots els seus drets. Actualment la dona ha tingut ocasió de demostrar amb fets la seva aptitud per a totes les professions i el tremp del seu caràcter; i això li ha valgut un gran avenç en el camí de les concessions.

Té accés a les carreres lliberals; pot lluir la toga de doctor; practica la Medicina; la Universitat i les Acadèmies li obren les portes oferint-li llocs en lliure concurrència amb l'home. En la majoria dels pobles se li ha concedit el vot, i pot assolir els escons de la Representació del País.

En aquests punts les coses, sociòlegs i estatistes resten consirosos i perplexos. Pot una societat basada en

la justícia negar a la dona la igualtat que reclama com a membre de la gran família humana?

Les Ciències en la vida de la llar.

Barcelona, Publicacions de l'Ensenyança Pedagògica.

Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, 1923

(El text és a l'arxiu històric de la Biblioteca Rosa Sensat.)

Narcisa Freixas i Cruells

Joguina

Quan d'amor te parlo,
que és tan dolç parlar,
tu et poses a riure
i jo a tremolar...
Tu rius escoltant-me
i el riure t'escau,
flor de lliri lliri,
flor de lliri blau.

Mes per fer una prova,
com tu, també ric
d'aquests mots tan dolços
que sovint te dic...
Tu no rius llavors,
amb tant que t'escau,
flor de lliri lliri,
flor de lliri blau.

«Joguina»

Música: Narcisa Freixas i Cruells

Poema: Francesc Sitjà i Pineda

Narcisa Freixas i Cruells

EL FILADOR D'OR

N'hi ha un argenter
a l'Argenteria;
de tant filar or
li diuen Orfila.
El fila tan prim
que tot just s'albira;
n'apar un cabell
del front d'una nina.
El filador d'or
diu que té una filla;
que és un pom de flors
no cal que us ho diga;
fila l'or com ell
i la plata fina,
retalla brillants
i perles enfila.
Qui s'hi casarà
pot plantar botiga;
no es casa ella, no,
que es fa caputxina

el primer dijous
de Pasqua Florida.

«El filador d'or»

Música: Narcisa Freixas i Cruells

Poema: Jacint Verdaguer i Santaló

Mercè Núñez

En rengleres, marcant el pas i ben guardades per gos-sos i SS, mascles i femelles, anàrem a treballar a la fàbrica HASAG. Constanza, Maria i jo fórem destinades a la secció Nordwerk, on hi havia els torns automàtics i el rentat d'obusos.

La fàbrica era enorme, impressionant i produïa obusos de diversos calibres. A més de les sis mil deportades hi treballaven, forçats, presoners de guerra i requisats de totes les nacionalitats d'Europa i una molt petita quantitat d'obriers alemanys —militaritzats— que exercien, generalment, les funcions de rectificadors o tècnics. Com es veu, la indústria de guerra alemanya funcionava en aquells temps únicament gràcies a la mà d'obra estrangera i forçada.

Ens instal·laren en rengleres i féu la seva aparició l'*obermeister*, o sigui, el cap de la fàbrica. Com si estigués a la fira triant cavalls, ens guaitava de dalt a baix i, de vegades, temptejava els nostres bíceps.

—No li manca més que fer-nos ensenyar les dents com als ases —rondinava la Maria.

Per fi, el capitost va dir que necessitava tres dones

molt fortes. La Maria i jo, dos roures, que érem a la renglera del darrere, vam encongir-nos i deixàrem caure les espatlles.

Escollí l'*obermeister* i tornà a passejar-se amunt avall.

—Necessito dues dones molt intel·ligents.

D'un xic més esclato a riure en veure la cara de perfecte imbècil que es compongué immediatament la Maria i que vaig imitar tot seguit. Soltadament, l'*obermeister* deixà de passejar-se per davant, passà a les rengleres de darrere i ens donà un copet a l'espatlla a la Maria i a mi.

—*Sie und sie.* (Vós i vós.)

Enfurismades, anàrem vers les màquines. El treball consistia a fer passar un obús per una rotllana. Si passava just, l'obús era bo. Si no hi passava, calia enviar-lo a desbarbar. I si ballava, als ferros vells. Per fer això necessitaven «dones molt intel·ligents». Com allò de la «mili»: Qui sap tocar el piano? Au, a pelar patates!

Molt conscienciosament vaig atipar-me d'enviar als ferros vells obusos bons, de donar com a perfectes els defectuosos i engegar a desbarbar els que tenien mesures correctes. Calia no oblidar que cada obús inutilitzat eren vides dels nostres estalviades. Desorganitzar-los la indústria de guerra representava guanyar una batalla important.

El carretó dels gossos. Una catalana a Ravensbrück.

Barcelona, Edicions 62, 1980

Clementina Arderiu

QUATRE

PROFUNDITAT de pensament:
angoixa.
Món abrandat, mortal!
Demà la casa serà coixa
de mi. I l'ànima?
Immortal?

Extremarem d'amor el joc.
Esposa
fèril d'enginy gosat
seré. L'amor com una rosa
sola. Per àrbitre,
llibertat.

Reconcilies mon instint,
revolta,
amb la raó que escau,
i mare sóc de cop i volta.
Infant, tu reies, i
quina pau!

Secularment dona i destí
caminen:
les Parques van filant.
Un lloc al món, el meu, i finen
retrets. Els somnis no
valen tant.

Clementina Arderiu, Antologia.
Barcelona, Plaza & Janés, 1982

Dolors Monserdà

Mes avanç de passar endavant, crech d'oportunitat esplayar la següent pregunta: ¿Verament lo feminisme es una necessitat, y, per lo tant, precisa que les dones catalanes se fassen solidàries de les noves idees?

Sí; ab tota convicció. Sí; perque també a Catalunya, com els demés païssos d'Europa, entremig de les moltes dones que disfruten de la part rosada de la vida, són en gros nombre les que són víctimes del despotisme y brutalitat d'un espòs que s'ha eregit en amo i tirá, viciós y malgastador (y per més que, d'abusos y tiranies n'hi haurá sempre en lo món, ja que no es possible convertirlo en un paradís destruhint les conseqüències de la culpa original); es lo cert, que pera aquestos matrimonis, precisen reformes legislatives que amparin millor los drets de l'esposa, sense que'l diner, la mala fe y les influències puguin falcejarlos fins a quedar anulats, quan se tracta de la dona pobre, desamparada y ignorant de les lleys que poden afavorirla.

[...]

Sí; perquè'l gros contingent de la dona obrera, víctima d'un esferehidor agiotatge, carregada de vexacions, de penes, de llàgrimes y de misèria, puja un calvari qu'es la vergonya de la societat que la consent, l'escenari del progrés de que fa gala, y'l clam del pecat de l'opressió de pobres, qu'en nom de Deu reclama justícia, reparació y ajuda, en lleys, associacions, sindicats y gremis que acabin ab aquesta explotació civilisada (?) de l'esclavitud blanca del segle xx.

Estudi Feminista. Orientacions per a la dona catalana.

Barcelona, Lluís Gili, llibrer editor, 1909

Maria Aurèlia Capmany

Potser no llegiràs aquesta carta si començo advertint-te que he comès un assassinat. Et preguntaràs, potser, per què jo, una assassina, tinc el desvergonyiment de tutejar-te com si forméssim part del mateix medi, de la mateixa família, de la mateixa estructura moral. Comprens la teva sorpresa; però, si fas el cor fort i segueixes llegint, t'adonaràs que entre tu i jo no hi ha altra diferència que aquesta: tu no has comès l'assassinat. I aquesta carta et va adreçada per convèncer-te, per aconseguir que tu esdevinguis també una assassina.

He assassinat l'àngel de la llar. I no ha estat fàcil, creu-me; potser per això me'n sento orgullosa. En primer lloc, no és gens senzill assassinar un àngel; no s'està mai quiet, vola i es fa fonedís, i reapareix quan menys t'ho esperes, i és tot dolcesa, i et captiva amb les seves ales blanques que fan olor de naftalina.

[...]

Aplica't la història, senyora de bé, i creu-me: si vols fer alguna cosa de bo en aquest món, i no et resignes a

ser un esbós de persona, assassina l'àngel de la llar;
només així començaràs a viure.

Fragment de «Carta d'una assassina a una dona de
bé» (1971). *Homenatge*.

Barcelona, Centre Català del PEN-Ajuntament, 1992

Montserrat Roig

La crítica alemanya Sigrid Weigel diu que les dones hauríem de mirar de cua d'ull, que permet una mirada estreta i concentrada i, alhora, vagarejar amb l'altre ull per tot el món. Podríem dir que la primera vegada pertany al «ja no», mentre que l'altra és «encara no», i l'única manera de no tornar-nos boges és aprendre a mirar en dues direccions divergents al mateix temps. Però més que la mirada guenya, o la de cua d'ull, m'agrada la mirada bòrnia. Això vol dir que, en un ull, hi duem un pedaç, i això ens permet seguir mirant cap endintre, escoltar la nostra veu, la no expressada o no admesa com la Gran Veu, la dels Sacerdots que regeixen els canons a seguir, tant a la crítica com a les universitats, mentre que l'altre ull mira cap enfora, vola lliure, activament, sense ulleres fosques, ni càmeres, ni binocles. L'ull que mira cap enfora s'ha escapat del tema, ensopit, redundant, de la dona. L'altre, passa comptes. No podem ocultar que «encara» duem un pedaç.

Digues que m'estimes encara que sigui mentida. Sobre el plaer solitari d'escriure i el vici compartit de llegir.

Barcelona, Edicions 62, 1995

Teresa Pàmies

Resulta, però, que la sexualitat no divaga ni pontifica. Actua contra tota autorepressió, lleis i consideracions oportunistes. És una força que ultrapassa la funció reproductora, afortunadament per a la dona i l'home.

S'esdevé, tanmateix, que l'acte sexual no sigui sempre un acte d'amor, sinó una agressió a la dona, i que, d'aquesta bestialitat, la dona quedi embarassada.

La vida d'una dona prenyada? No val res per als adversaris de l'avortament. I és aquí on l'argumentació antiavortista s'esfondra. Per què ha de tenir més valor un embrió que una vida feta, de la qual, a voltes, depenen altres vides? Ajudaran la noia de Conca i el seu fill no desitjat? O, potser sí que qualche ànima caritativa oferirà una porteria a la jove mare i una *canastilla* per al fill infantat en l'aïllament. Però ningú no podrà tornar-li la il·lusió d'ésser mare de veritat. Ningú no podrà indemnitzar-la de totes les angoixes que ella, absolutament sola, hagué de patir des que li faltà la primera regla fins al moment de tallar el cordó que la unia a una criatura, que, al principi, no ho

era. Una criatura que li va fer un home en un acte
d'amor o de violència.

17 abril 1979

Opinió de Dona.

Barcelona, Edicions 62, 1983

Caterina Albert

Què hi fa aquí, tanta gent?... Ja m'ho pensava...
Sempre, sempre el mateix!... Podien dir-me
que un cop ja fos a dins d'aquesta casa
ningú més me veuria... Era mentida...
Tots me van enganyar, tots, tots, a posta;
i don Jaume el primer, el fill de l'amo.
Aquí també, com allà dalt, me miren
i em pregunten, perseguint-me sempre...
I fins se'n riuen... Maleïts!... Ah, l'hora

(Mostrant els punys amb ràbia)

que jo pugui fugir i a clar de lluna,
camps a través, a la masia anar-me'n...

(Amb sobtat esglai)

A la masia?... Ah, no, no!... Hi ha el pare
que em caça arreu per degollar-me... Un dia...

(Amb veu baixa i aterroritzada)

ja va mostrar-me aquella falç retorta,
més lluenta que un mirall de plata
i més fina de tall que una vimella...
Va agafar-me d'un braç amb dits de ferro,
i fent-la llampegar davant mon rostre,
«Te la pots mirar bé», va dir; «la guardo
per tallar-te en rodó aqueix cap de bruixa
el dia que m'afrontis i rebaixis...
Mira-la bé, gossa bordella, i pensa
que encara tinc delit, i ella no és gansa!»...
I guaitant-me al gairell, tal com solia
d'un temps ençà, me rebotà per terra
i anà a la mola i... l'esmolà d'un aire!...

(*Escarnint la fressa d'esmolar, horripilada.*)

Cada xiiist!... xiiist!... me resseguia l'ànima,
de viu en viu el moll de l'os fonent-me...

Fragment de *La infanticida* (1898).
Obres completes de Caterina Albert.
Barcelona, Selecta, 1972

Carme Riera

Mirar el món amb ulls materns vol dir, em sembla, reivindicar la nostra capacitat creadora i recreadora. Cal cercar fórmules perquè la nostra condició de donadores de vida esdevingui un estímul, un al·licient. Cal que el sofriment i la càrrega siguin superats pel goig i el plaer de la maternitat. Portam massa segles parint amb dolor. Ha arribat l'hora de transgredir aquest dolor i transformar-lo, de passar de la quasi inconscient concepció de cossos lligats a l'espècie a l'experiència viscuda conscientment, assumida des de la intel·ligència.

Tenguem o no tenguem fills, la possibilitat creadora, la possibilitat maternal està escrita en el nostre codi genètic.

26-XI-1986

Temps d'una espera. Dietari d'un embaràs.
Barcelona, Columna, 1998

Matilde Salvador i Segarra

LES CAMPANES

Nanc, nanc!
Les campanes del barranc
tenen batall de baladre.
Ronda del Cel un núvol blanc
sorrudament, com un lladre.
Nanc, nanc!
El meu xiquet vol dormir
i la cançó l'amoïna

El núvol, com un sospir,
el somni torna boirina.
Nanc, nanc!
El núvol és un vaixell,
que per l'infinit navega.
També el meu fillet, com ell
al bres de mon cor batega!
Nanc, nanc!

«Les campanes», dins el cicle *Cinc cançons de bres*.

Música: Matilde Salvador i Segarra

Poema: Bernat Artola Tomàs

Matilde Salvador i Segarra

MARETA

El blanc fillet té soneta
i sa mare el fa dormir
cantant-li una cançoneta
que de xiqueta va oir.
És la cançó tan bonica,
que mai no la sap cantar:

És la cançó que publica
el bres etern de la mar.
Dorm-te, fillet meu!
Tinc son!
Ta mare et durà la creu
del món!

«Mareta», dins el cicle *Cinc cançons de bres*.

Música: Matilde Salvador i Segarra

Poema: Bernat Artola Tomàs

Mercè Rodoreda

Des del meu racó, jo tenia una por molt grossa. I quan ell ja era dins del llit, per donar-me exemple, com va dir, em vaig començar a despullar. Sempre havia tingut por d'aquell moment. M'havien dit que s'hi arriba per un camí de flors i que se'n surt per un camí de llàgrimes. I que et duen a l'engany amb alegria... Perquè de petita havia sentit a dir que et parteixen. I jo sempre havia tingut molta por de morir partida. Les dones, deien, moren partides... La feina ja comença quan es casen. I si no s'han ben partit, la llevadora les acaba de partir amb ganivet o a cops de vidre d'ampolla i ja queden així per sempre, o estripades o cosides, i per això les casades es cansen més aviat quan han d'estar una estona dretes. I els senyors que ho saben, si el tramvia va massa ple, i n'hi ha unes quantes que han d'estar dretes, s'aixequen i les fan seure i, els que no ho saben, es queden asseguts. I quan em vaig posar a plorar en Quimet va aixecar el cap per damunt de la gira del llençol i em va preguntar què em passava i li vaig confessar la veritat: la por de morir partida.

La plaça del Diamant.

Barcelona, Club Editor, 1982

Maria Antònia Salvà

D'UN CACTUS

Com rèptil monstuós de pell clapada,
d'entranya llefiscosa, era ajocat
al seu recó bevent la solellada.
De sobte, sa malícia desvetllada,
enrevisclant-se va esquarterar el test.
Enllà de l'hort, que se'n perdés el quest,
dalt una paret seca fou llançat,
i al cap de temps, damunt les pedres dures,
furgant per les llivanyes i juntures,
trobí el vell drac encara aferrissat.

«El retorn» dins d'*Al cel sia!* Poeta Maria Antònia Salvà.
Barcelona, Edhasa, 1981

Margarita Ballester

CINÈTICA II

Passejo part del dia entre la cuina i la lectura de poetes anglesos; enfarino entre els dits la carn més dura. Deixo la fragilitat d'aquest trajecte en mans de qui perdona la submissió al dinar de cada dia i no espera que l'arbre faci anissos. Entre els diferents plats destrio les espines de la meva experiència. També hi ha roses a les urpes del dia.

Menorca, estiu 94

Els Ulls.

Barcelona, Columna, 1995

Helena Valentí

L'Anna es despertà bruscament amb la sensació que tenia un cos mort sota la mà.

Sentí terror d'haver de mirar i féu un esforç per recordar què era aquella cosa suau i calenta. El gatet que com tantes altres nits havia vingut a dormir al seu llit i s'havia ofegat dins els plecs de la manta? S'imaginà arronsant les cames amb el cap entre els genolls, cargol tip de tenir banyes a l'aire, i així hauria mort el gat. Allí el tenia, tou i calent com si acabés de néixer. El mix que el Lluís s'havia tret un dia de la butxaca: «Mira què t'he portat!» i que, sorprenentment, li havia fet brollar un esvalotat riu de tendresa. Les vegades que ella havia obert la porta del carrer per veure si volia marxar.

Res no l'havia mai angoixat tant com aquella sensació d'estovament interior. Havia obert portes i finestres perquè entrés el fred. Als capvespres es posava de cara a ponent per eixarrear-se en el foc que durant un instant incendiava el món. Esperava fins que apareixia la nit, marbre negre amb vetes de diamant.

I era llavors que els vaixells naufragats en el fons del seu mar sorgien en magnífiques ombres platejades.

Era la imatge definitiva d'aquell llac que gelava els incauts que s'hi havien capbussat. Tocaven el fons i no en sortien. Era feina d'ella expulsar-los i alliberar-se del pes de tant de ferro embarrancat. Al matí, la taca de sang en el llençol. El tacte tebi del regalim de sang entre les cames era un consol. La terra és hostil.

La solitud d'Anna.

Barcelona, Edicions 62, 1995

Gemma Gorga

I ALESHORES ELLA

Amb farina i aigua treballava
el seu cos. Amb farina i saliva
concebia, inclinava, aprenia
que amb farina i dues mans s'arriba
al dúctil secret de la matèria.
Amb farina i llavis treballava
l'home fins a l'elasticitat
insuportable de la tendresa.
I aleshores lentament tastava
el seu cos, el pa que era el seu cos,
el pa que s'emmotllava tan bé
a les mans com la llum a la terra.

El desordre de les mans.

Lleida, Pagès Editors, 2003

Àngels Gregori

ACLARIMENT

I faria un poema
com faria l'amor a un cos prohibit:
amb l'ànsia de saber
que només cal l'imprescindible.
Faria un poema
escrit amb sang menstrual,
o amb tinta de tauró, que perdurara.
I escriuria poemes, llavors,
com faria les coses que més m'agraden,
que fer poemes és també
fer l'amor amb el llenguatge,
que escriure versos és també
violar els límits de la pàgina,
i que les paraules, com les putes,
s'assemblen totes una mica.

Llibre de les brandàlies.

Barcelona, Edicions 62, 2008

Laia Noguera i Clofent

TENIA L'AMIGA

Tenia l'amiga asseguda a la falda.
Li veia l'esquena brillar sota el sol.
L'aroma m'emmena a tastar-la, tan clara.
Sabia la festa que em dava el seu cos.

L'obria amb deler: s'esbadella, s'ofrena,
mostrant-me rojors d'amagat trencadís;
tenia la tendra escapçada de pètals,
espurnes llueints, a la punta dels dits.

L'amiga em mirava. Si em reia —brillava!—,
volia abraçar-la i saber-ne l'olor.
Que dolça, l'amiga, tan roja i tan blanca!
L'amor me l'ha feta per fer-li l'amor.

Maria-Mercè Marçal

DIVISA

Sal oberta a la nafra: que no es tanqui!
Que no em venci cap àncora, vençuda
pels anys, i per l'oratge, i per la ruda.
Que cap pòsit d'enyor no m'entrebanqui.

Heura al velam! Sal viva a les parpelles
per albirar l'enllà, com un desert
obert de sobte en un deliri verd!
Que l'escandall encalci les estrelles!

[...]

«Sal oberta» dins de *Llengua abolida* (1973-1988).
Barcelona, Poesia 314, 2000

Anna Bofill i Levi

DESIG

Capvespre,
...esplèndida...
...infinít...
...el foc.
Els ulls t'han après.
I et veig...
i et veig encisat...
el somni espès, espès.
...plaer, plaer.
Oh, tu eres,
eres gelós, ardor, gelós,
...amor, lliura el teu cos.

«Desig», en record de Maria-Mercè Marçal
Música: Anna Bofill i Levi
Text basat en el poema de Renée Vivien
«Ploro per tu»
Traducció: Maria-Mercè Marçal i Serra
Barcelona, Clivis Publicacions, 1999

Dia Internacional de les Dones 2009

Palau de la Generalitat
3 de març de 2009

SUMARI

Presentació de Marta Selva Masoliver,
presidenta de l'Institut Català de les Dones 65

Presentació de Carme Capdevila,
consellera d'Acció Social i Ciutadania 71

Presentació de Josep-Lluís Carod-Rovira,
vicepresident de la Generalitat de Catalunya 75

Recull de textos 81

HONORABLE VICEPRESIDENT, conselleres, consellers, diputades, diputats, i altres autoritats, amigues i amics.

Bona tarda i gràcies per ser aquí en aquesta nova commemoració institucional del Dia Internacional de les Dones, data que, com sabem, representa el reconeixement d'un llarg recorregut de les dones de tots els països, cultures i situacions en la consecució d'una societat que doni valor a les seves aportacions en la construcció, el manteniment i la transformació del món.

Aquest 8 de març el celebrem en un context clarament diferent del de fa 1 o 2 anys. La situació econòmica adversa marca, sens dubte, aquesta data, al costat d'altres aspectes pendents en l'agenda de les polítiques de dones. Les dimensions d'una crisi econòmica internacional, desenvolupada a partir d'un model de creixement global provadament insostenible, posen en evidència la necessitat d'identificar respostes amb capacitat de superar l'actual conjuntura.

Feia temps que des d'amplis i diversos sectors s'advertia sobre les conseqüències d'un creixement descontrolat i irregular que s'ha desenvolupat al marge de les necessitats de les persones i que, consegüentment, s'ha apartat de l'exigència de garantir la sostenibilitat social. Des d'amplíssims àmbits es demana que les solucions a aquesta crisi no comportin greuges a la

cohesió social, cohesió que, com sabem les dones, és imprescindible per al sosteniment de la vida de les persones.

Entre aquestes estratègies, l'aplicació dels instruments de la transversalitat de la perspectiva de gènere i de dones al si de l'acció de govern, constitueix una eina no només per assolir una millor equitat i justícia social, sinó que també suposa un pas endavant en la millora de l'eficàcia, atès que perfila de manera més precisa l'impacte de les polítiques públiques sobre una ciutadania integrada per dones i per homes.

Des de fa anys, l'economia feminista ens ha donat notícia que no és possible aïllar els assumptes que afecten les dones i separar-los dels contextos socioeconòmics i culturals en els quals es troben inserits i, per tant, qualsevulla política transformadora que pretengui afrontar les dificultats que actualment vivim ha de tenir en compte, relacionalment, el paper que les dones tenim i podem tenir en la superació dels reptes actuals. Ara, més que mai, és el moment de recordar el que va proclamar la Conferència Mundial sobre la Dona de les Nacions Unides a Beiging l'any 1995: «Hem passat de considerar les dones com a víctimes a considerar-les essencials per tal de trobar solucions als problemes del món».

I en aquest context, és imprescindible recordar que perspectiva de gènere i de les dones significa, també, reconèixer que aquestes es troben en una disjuntiva no resolta entre producció i reproducció, entre l'activitat econòmica de mercat i la cura dels éssers humans i que, conseqüentment, se situen, també, entre el creixement econòmic i el desenvolupament humà. Les do-

nes som treballadores en les dues esferes i, per tant, les que més arrisquem, les que més patim quan les dues esferes s'enfronten, i les més sensibles a la necessitat de trobar una major integració entre ambdues.

Aquesta aspiració liderada per les dones, però reclamada ja per bona part de la societat, exigeix una decidida aposta en l'harmonització dels temps laborals amb els familiars, domèstics, de cura i de lleure. En aquest sentit, el Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana, impulsat per la Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania, ha de ser i és una eina de futur que cal acompanyar des de tots els àmbits, ja que al costat d'evidenciar la necessitat d'anar més enllà de les mesures tradicionals englobades en la concepció de conciliació de la vida personal, familiar i laboral, proposa una visió més integral de la relació dels temps i la vida quotidiana. El Pla esdevé un instrument necessari per a l'impuls del canvi cultural que exigeixen i reclamen els emergents imaginaris socials.

D'altra banda, els avenços socials, molts d'ells de la mà del nou paper de les dones, han obert perspectives en recents espais productius que promouen la diversificació ocupacional, amb un increment del protagonisme de béns i serveis de més alt valor afegit, la qual cosa ha de permetre un creixement econòmic més estable i amb millor distribució de la renda.

Així, l'aplicació de la Llei de l'autonomia personal i atenció a la dependència i, sobretot, l'articulació del Sistema Català de Serveis Socials de caràcter universal són, per una banda, instruments per satisfer demandes molt sol·licitades per la societat, però també suposen la

sortida al mercat d'habilitats femenines fins ara menys-tingudes. Això ha donat, i donarà encara més en un futur, com a resultat la creació de nous llocs de treball. No hem d'oblidar, però, que és precisament en èpoques de crisi quan més risc hi ha que es posi en qüestió el dret de les dones al treball remunerat i que se segueixi justificant la pervivència de discriminacions salarials i de promoció professional. En l'actual conjuntura hem d'estar amatents, també, al reconeixement de la competència professional de les joves i assumir que el repte és seguir posant sobre la taula la necessitat de garantir, i no de manera subsidiària, l'ocupació de qualitat de les dones, o el que és el mateix, el dret a la independència i emancipació econòmica.

No només és necessari que les dones s'incorporin en major mesura al món laboral, sinó que a més cal que ocupin els llocs que els corresponen per així aconseguir un aprofitament més eficient del capital humà, fomentant polítiques d'igualtat d'oportunitats. I aquesta és l'orientació de les actuacions que la Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball promou, amb l'impuls especial a la inserció laboral femenina i a la seva permanència i qualitat en l'ocupació.

Finalment, no podem deixar d'esmentar la necessitat de desenvolupar polítiques de sensibilització i prevenció pel que fa a les diferents problemàtiques socials que es poden aguditzar per l'actual situació econòmica i que requereixen d'un esforç suplementari per part de l'actuació pública. Un exemple clar el tenim en el fenomen de la violència envers les dones, amb relació al qual el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista. Des-

plegar efectivament aquesta llei i aprofundir en les solucions als reptes d'aquesta greu problemàtica constitueixen guies clau del treball de govern. El nostre compromís és articular tots els sistemes per anar minvant la tolerància social envers el fenomen, incidir en la prevenció en el sentit més ampli possible i avançar en la construcció d'una cultura pública compromesa amb els paràmetres de la cultura de la pau.

Ara és un dels moments en què, des de les estratègies institucionals, és més necessari tenir present les teories i pràctiques del moviment de dones i feminista, perquè aporten propostes valuoses per enriquir les vies de sortida a una situació que ens ha conduït a l'esgotament d'un model de creixement. Per aquest motiu, cal posicionar les dones com a part de la solució i reconèixer la capacitat dels sabers femenins com a eina imprescindible en la construcció d'alternatives transformadores. Ara més que mai!

Us desitjo a totes i a tots un bon 8 de març.

MARTA SELVA MASOLIVER

Presidenta de l'Institut Català de les Dones

COM CADA 8 DE MARÇ ens reuneix la voluntat de recordar les reivindicacions de les dones en defensa dels seus drets. A més, tenim el desig de celebrar que, des del Govern de Catalunya, estem apostant per assumir la perspectiva de gènere com un dels principis de les polítiques públiques del país.

Aquesta ha estat una de les prioritats del nostre Govern, perquè volem reconèixer el valor de les aportacions de les dones a la societat i, perquè estem segures que és així com ajudarem a superar les situacions de desigualtat i discriminació de gènere que encara persisteixen avui dia.

Aquest 8 de març, tal com ha comentat la presidenta de l'Institut Català de les Dones, ve marcat per la crisi econòmica, a la qual el Govern està responent amb la màxima celeritat.

Per això, és ara, més que mai, quan convé que el compromís del Govern amb les polítiques de dones sigui ferm. La sortida d'aquesta crisi serà possible amb la participació de tots i totes, sense descuidar el paper actiu i creatiu de les dones, com a motor econòmic de la nostra societat.

I la nostra feina avança. Estem desenvolupant el segon any del Pla de polítiques de dones 2008-2011, el full de ruta que recull totes les mesures que els dife-

rents departaments de la Generalitat impulsaran, per a millorar la situació de les dones al nostre país, i que estableix, també, la previsió d'una inversió econòmica que superarà els 100 milions d'euros aquest 2009.

Seguim fomentant la col·laboració interinstitucional mitjançant el treball conjunt, l'assessorament, la formació i els recursos econòmics perquè els ens locals de Catalunya desenvolupin les polítiques de dones des dels seus àmbits propis i des de les seves competències.

Alhora continuem actuant per enfortir l'associacionisme femení, perquè comptem amb la seva experiència per seguir transformant el país.

Després de l'aprovació de la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista, ara estem treballant en el desplegament per fer arribar els avenços en matèria de drets que aquesta llei aporta.

Però, l'aposta de treball per a fer visibles els drets de ciutadania, la fem amb el document de bases del que serà l'avantprojecte de llei per a una nova ciutadania i per a la igualtat entre dones i homes. Aquest text té l'objectiu d'establir al nostre país un nou marc legal en l'àmbit de les nostres competències, que permeti materialitzar la igualtat formal entre dones i homes reconeguda a l'Estatut.

Ho deia abans. Necessitem comptar amb tothom per sortir enfortits de la crisi. No sobra ningú al nostre país amb ganes de construir justícia. Així, hem de seguir fent possible que l'autonomia i la llibertat de les dones segueixin essent principis irrenunciables, al costat de les aspiracions d'una Catalunya més enfortida i socialment cohesionada.

Des del Govern de la Generalitat ens comprometem a mantenir la ruta empresa i a seguir impulsant les transformacions socials necessàries perquè la igualtat sigui efectiva. És un objectiu lloable! És una necessitat vital per a construir un país millor!

CARME CAPDEVILA

Consellera d'Acció Social i Ciutadania

HONORABLE CONSELLERA D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA, Honorable Consellera de Treball, secretària, secretari, delegada del Govern, directores i directors generals, diputades, diputats, regidores, regidors dels partits catalans de tradició democràtica, premi d'Honor de les Lletres Catalanes, senyores i senyors.

L'única manera d'avançar i ser-ne conscients és tenint present d'on venim i cap a on volem anar. I per arribar lluny és absolutament imprescindible saber exactament les nostres coordenades i de quina posició partim. Per això mateix, per al Govern de Catalunya és tan rellevant commemorar el Dia Internacional de la Dona i fer un recompte de quant hem avançat en les reivindicacions i realitats sobre la igualtat entre dones i homes al país. Aquesta no és una qüestió menor, o que afecti tant sols una part de la població catalana, ni tampoc no és un tema sectorial. Estem davant d'un afer que involucra de manera integral la vida social i la quotidianitat del conjunt de la societat catalana. D'aquí la meva convicció que aquest acte se celebri amb el reconeixement institucional que mereix any rere any.

No es pot negar que la societat catalana, com tantes altres, ha rebut un llegat d'injustícies, d'imaginaris d'exclusió, de violències simbòliques i físiques... Les generacions contemporànies tenen, tenim un llast de

desigualtats, basat en l'estructura patriarcal, hegemònica i de pensament únic... Però sortosament, també podem agrair que aquestes generacions contemporànies som hereves de les dones.

Revisant la història del país, i la internacional també, trobem una llarga llista de pioneres i activistes, de dones destacades, amb noms i cognoms, que, en la seva lluita per aconseguir el reconeixement dels drets de les dones, ens van fer un grandíssim favor a tota la societat. Les reivindicacions en nom de les dones, han estat un motor potentíssim de construcció de justícia, d'evolució del benestar, de traçats d'horitzons il·lusionats de llibertat que han estat clau per a la nostra lenta construcció com a poble.

Avui podem celebrar la consecució d'avenços socials per a tota la societat i totes les formes de diversitat, gràcies a la denúncia i proposta oportuna de milers de dones arreu del món i a casa nostra gairebé sempre remant contra el vent. Avui, es pot dir que estem en un punt de la nostra història com a poble en què el reconeixement legal dels drets de les dones comença a ser realitat. L'aprovació per unanimitat al Parlament de Catalunya de la Llei en contra de la violència masclista va representar un avenç importantíssim en el reconeixement legal dels drets de les dones al nostre país.

I, per tant, és clar que, en tant que comunitat nacional, tenim un deute amb les dones que no es van conformar amb l'ordre establert mai, que van ocupar l'espai públic i van alçar la veu i l'ànima per la igualtat. I quina manera millor de cobrir aquest deute que recuperar les experiències i els sabers femenins i aprofitar l'empenta per continuar amb la transformació social,

perquè encara estem lluny d'assolir la plena igualtat real, de fer efectius els drets reconeguts i fins i tot lluny encara del reconeixement absolut del dret de dissentir, del dret a viure en diferència.

D'altra banda, em sembla necessari recordar que tenim també un deure amb les dones que anònimament encara pateixen les segregacions, les violències simbòlica o física, que suporten, des de l'espai privat, les càrregues afegides per la seva condició femenina.

Em refereixo a totes aquelles cuidadores no reconegudes, aquelles mares treballadores que fan jornades dobles, a les caps de famílies monoparentals, oficialment o de facto, a d'altres que en les seves accions quotidianes continuen sense poder accedir als llocs de comandament o a determinats sectors de producció i queden destinades indefectiblement a les tasques reproductives, moltes vegades no remunerades. Tristament, també tenim encara un deure a complir amb l'eradicació de la por, de la manca de llibertat de tantes dones que pateixen la violència masclista en qualsevol de les seves varietats i intensitats.

Aquests deutes i aquests deures es veuen traduïts en la ferma convicció del Govern que l'herència de les dones ens ha fet un país més lliure i més fort. No només a les dones, també als homes. I així ho palès el fet que la igualtat entre dones i homes és una prioritat política en l'agenda del Govern, que la transversalitat fa que el Govern de la Generalitat treballi amb un full de ruta concret, que garanteix la coordinació interdepartamental i intradepartamental per instal·lar la perspectiva de gènere a tota l'acció de govern.

Seguint el dictat de la coherència al seu interior, el

Govern estableix la paritat en els consells assessors i les comissions, genera informació estadística desglossada per sexe, forma i sensibilitza les treballadores i els treballadors per a la igualtat. Els ajuts i subvencions dels diversos departaments del Govern també inclouen aquesta perspectiva, per tal que arribi més enllà, a diversos àmbits de la societat on el Govern tingui participació. En aquest sentit, també s'incentiven pràctiques que puguin ser exemplars com ara el gaudir de les baixes per paternitat entre els seus treballadors. Aquestes pràctiques ajuden al repartiment més equitatiu de les tasques reproductives, trenquen amb estereotips sobre les masculinitats, i aporten a les futures generacions experiències familiars i educatives més equilibrades.

L'observació atenta del comportament social ens recorda que les estructures de desigualtat restringeixen les llibertats i marquen amb més força les segregacions socials en temps de dificultats. Per això, hem d'estar alerta i no permetre que l'actual crisi ens faci recular en el nivell d'igualtat entre dones i homes i que ningú no ho utilitzi com a pretext. L'estratègia del Govern és enfortir les polítiques socials de base per evitar que reapareguin o s'aprofundeixin les segregacions habituals heretades. L'accés als drets socials bàsics no pot ser-ne una excepció. N'ha de ser el punt de partida. Els serveis socials universals no són un luxe, són un dret que ha de formar part integral del paisatge nacional, perquè volem un país que sigui un sinònim de respecte a la llibertat i a la igualtat, a la diferència, als drets col·lectius i individuals.

Des del Govern impulsem mesures específiques que

miren de compensar els greuges ja produïts per les segregacions per motius de sexe. Aquest és el cas de les mesures compensatòries de segregacions laborals verticals i horitzontals, la conciliació laboral-familiar i el repartiment equilibrat de les tasques domèstiques i de cura, l'atenció a les víctimes de violència masclista, per exemple.

I no podria ser d'una altra manera, perquè el Govern és conscient que les barreres a la igualtat de tracte i d'oportunitats són també una barrera i un entrebanc per al desenvolupament com a país. Amb cada dona privada de la llibertat o de la igualtat de tracte o amb l'exercici de la diferència és tota la societat sencera qui també n'acaba privada i qui n'acaba perdent. La memòria col·lectiva evidencia que Catalunya no seria el que és avui sense les dones i les seves reivindicacions, però és que, a més, de cara al futur, el projecte com a país requereix de totes aquestes potencialitats per continuar transformant-se, per oferir nous horitzons de possibilitats, per construir utopies renovades per a tot-hom i compartides.

L'afany d'estendre la taca d'oli de la perspectiva de gènere més enllà de les portes de l'Administració es justifica clarament si tenim en compte que l'acció de Govern com una pràctica aïllada no serviria de res. Sense la complicitat i la implicació de la societat civil organitzada, del sector privat i de la ciutadania en general, la desigualtat, les segregacions i la violència serien impossibles d'eradicar.

Per arribar a la garantia efectiva dels drets d'igualtat reconeguts, necessitem una transformació social en profunditat, fins a les arrels, és a dir, radical. El Govern

ja fa una tasca de sensibilització, però cal la contrapart, el canvi d'actitud i de maneres de fer. Un canvi cultural d'aquesta magnitud no és fàcil, perquè no hi ha res més difícil que els canvis de mentalitat col·lectiva. Precisament, per aquest motiu us demano de no aturar-vos i de continuar generant noves mirades crítiques, empenyent amb la vostra força el carro de l'avenç social, perquè el nostre país sigui sinònim de benestar i justícia social.

La societat catalana, deia abans, és hereva de les dones, hereva d'un moviment de reivindicació i proposta que ha empès constantment l'agenda social, que ha sabut exigir a tothom, ciutadania, societat civil i poders públics, una mirada crítica una aposta ferma pels drets. Recollim el llegat per acabar amb les desigualtats entre dones i homes, entre homes i dones. L'herència de les dones és també l'espai per al dissens, per al qüestionament i l'autocrítica, per poder reescriure un nou contracte social de benestar, de justícia, de llibertat i de dret permanent a l'exercici de la diferència, un espai on les alteritats tinguin un lloc de respecte i on la diferència no serveixi d'excusa o de pretext per legitimar la desigualtat. L'herència de les dones que han reivindicat ens ha fet, en definitiva, millors a tots com a persones i com a poble. Quan la dona camina, són moltes les persones humanes que caminem i això ens fa més lliures, això ens fa més persones. Gràcies, dones, per caminar.

JOSEP-LLUÍS CAROD-ROVIRA

Vicepresident de la Generalitat de Catalunya

Recull de textos

Christine De Pizan

Així, estimada filla meva, a tu entre totes les dones se t'atorga el privilegi de fer i de construir la Ciutat de les Dames. I, per acomplir aquesta obra, prendràs i pouràs l'aigua viva en nosaltres tres, com en una font clara; nosaltres et donarem materials més durs i resistent que el marbre massís abans de ser cimentat. Així la teva ciutat serà d'una bellesa sense parangó i romanirà eternament en aquest món.

La Ciutat de les Dames.

Barcelona, Edicions de l'Eixample, 1990

Federica Montseny

Fins ara la dona havia estat «el que l'home volia que fos». Avui és, ha de ser, serà cada dia més, el que ella vulgui ser. Què importa que, al principi, el seu pas sigui vacil·lant [...] [La dona] està aprenent a caminar.

La dona, problema de l'home.

Olympe de Gouges

Dona, desperta; el toc de campana de la raó es fa escoltar en tot l'univers; reconeix els teus drets. [...] L'home esclau ha redoblat les seves forces i ha necessitat apel·lar a les teves per trencar les seves cadenes. Però un cop en llibertat, ha estat injust amb la seva companya. Oh, dones! Dones! Quan deixareu d'estar cegues? Quins avantatges heu obtingut de la revolució? Un menyspreu més marcat, un desdeny més visible. [...] Siguin quins siguin els obstacles que us oposin, podreu superar-los; només us cal desitjar-ho.

Declaració dels drets de la dona i la ciutadana.

Mary Wollstonecraft

La relació entre els sexes mai no mereixerà el nom de companyonia, fins que les dones no es converteixin en ciutadanes il·lustrades i capaces de guanyar-se la seva pròpia subsistència, i independents dels homes.

Vindicació dels drets de la dona.

Traducció al català a partir de *Vindicación de los derechos de la mujer*.

Madrid, Debate, 1997

Teresa Claramunt

La dona és i ha estat per als homes un ésser incapacitat per a tot i, excepte molt honroses excepcions, ningú durant tants segles no l'ha defensat d'aquesta usurpació de facultats. Se l'ha considerat com l'etern infant.

La dona. Consideracions sobre el seu estat davant les prerrogatives de l'obrer.

Declaració de Seneca Falls

DECLARACIÓ DE SENTIMENTS

- L'home mai no ha permès a la dona gaudir del dret inalienable del vot. L'ha obligat a sotmetre's a unes lleis en l'elaboració de les quals no té veu.
[...]
- Si està casada l'ha deixat civilment morta davant la llei.
- L'ha desposseït de tot dret de propietat, fins i tot sobre el jornal que ella mateixa guanya.
- Ha monopolitzat quasi totes les feines lucratives i, en aquelles a les quals se'ls permet accedir, les dones no reben més que remuneracions misèrrimes.

Harriet Taylor Mill

Neguem el dret d'una part de l'espècie a decidir per l'altra part, o d'un individu per un altre individu, què és o no la seva «esfera adequada». L'esfera adequada de tots els éssers humans és la més gran i la més elevada que siguin capaços d'assolir [...].

No és necessari ni just fer imperatiu a les dones que han de ser mares o res; o que si una vegada han estat mares, no seran res més durant la resta de les seves vides.

La concessió del dret de vot a les dones.

Traducció al català a partir de J. Stuart Mill i Harriet Taylor Mill de *Ensayo sobre la igualdad sexual*.

Flora Tristán

A vosaltres, obrers que sou les víctimes de la desigualtat de fet i de la injustícia, a vosaltres us toca establir a la fi sobre la terra el regne de la justícia i de la igualtat absoluta entre la dona i l'home. Doneu un gran exemple al món (...) i mentre reclameu la justícia per a vosaltres, demostreu que sou justos, equitatius; proclameu, vosaltres, els homes forts, els homes de braços despullats, que reconeixeu la dona com la vostra igual, i que, amb aquest títol, li reconeixeu un dret igual als beneficis de la unió universal dels obrers i les obreres.

La Unió Obrera.

Traducció al català de *La Unión Obrera*.

Barcelona, DeBarris, 2005

Simone Weil

Dijous al matí: continuo a la màquina de botons; és una feina molt difícil. A la tarda: avaria elèctrica. Estic parada des de la una i quart fins a les tres. Surto a les tres.

Divendres: m'he escapat un moment per veure el *quarto* d'eines, però no he tingut el temps suficient de veure gran cosa. M'han insultat per haver-hi anat.

Obreres:

Sra. Forestier

Mimí

Admiradora de Tolstoi (Eugènia)

La meva companya per a les barres de ferro
(Lluïseta)

Germana de Mimí

Chat

Rossa de la fàbrica de guerra

Rouquine (Josefina)

Divorciada

Mare del nen cremat

[...]

Han acomiadat una obrera, està tuberculosa. Vàries vegades havia espatllat centenars de peces (com no?). Una vegada, justament poc abans de caure malalta; aleshores la van perdonar. Aquesta vegada n'ha espatllat 500. Però ha estat durant el torn de nit, quan tots els llums estan apagats [...].

Diari de fàbrica.

Traducció al català d'*Ensayos sobre la condición obrera*.
Barcelona, Nova Terra, 1962

Lola Iturbe

Germanes totes! Oposem-nos a les guerres, protestem per totes bandes i sense malbaratar mitjans. No si-guem còmplices d'aquesta obra. Evitem amb totes les nostres forces aquesta Guerra. Mares i filles de França, Prússia i demés països! Estimades germanes! A la obra totes sense recular! No volem més guerres! Obrem totes en favor de la pau i la pau serà!

*Carta de les dones de la secció espanyola de la
Internacional (1870).*

Virginia Woolf

Fins a quin punt es pot lluitar per la llibertat sense armes? Fabricant armes o vestits o aliments. Però hi ha una altra forma de lluitar per la llibertat sense armes; podem lluitar amb la ment. Podem crear idees que ajudin el jove anglès que està lluitant allà dalt a derrotar el seu enemic.

Però per tal que les idees siguin eficaces hem de ser capaços d'encendre la seva metxa. Hem de posar-les en acció. I el borinot als cels excita un altre borinot a la nostra ment. Hi havia un brunzit a *The Times* aquest matí —una veu de dona que deia «les dones no poden dir ni una paraula sobre les qüestions polítiques». No hi ha cap dona en el Govern, ni en cap lloc de responsabilitat. Tots els creadors d'idees que estan en posició de portar-les a la pràctica són homes. [...] «No pararé de lluitar mentalment», va escriure Blake. Lluitar mentalment significa pensar en contra del corrent, no a favor d'ell.

Pensaments de pau durant una incursió aèria.

Traducció al català de *Guerras que yo he visto*.

Saberes de mujeres en guerra.

Madrid, Horas y horas, 2001

María Zambrano

La mujer camina en su evolución, adquiere personalidad día por día; lucha y se esfuerza, aborda de frente los problemas, da la cara a la vida. Frente a este cambio femenino, el hombre se aterra y añora melancólicamente los tiempos en que ellas no tenían más ideal que atender a sus exigencias exóticas y domésticas. [...] Es preciso que el hombre se dé cuenta de que a la mujer de hoy no se la puede ya conquistar con la promesa de un porvenir económico y social seguro y descansado. [...] Y ha sido tan rápido el viraje de la mujer en sus exigencias, que el hombre, descentrado, inadaptado, no sabe —generalmente— o no quiere colmarlas. ¡Pero al menos que no nos maten!

«Mujeres»

El Liberal, Madrid, 25 d'octubre de 1928.

Inclòs en *Actas del II Congreso Internacional*.

Sobre la vida y la obra de María Zambrano.

Vélez-Málaga, Fundación María Zambrano, 1998

Carme Karr

Fins avui, el català intel·lectual, científic, artista, ha viscut sense fer res per a la dona, sense interessar-se per ella, com si no fos més que una màquina maternal o un objecte de luxe; quelcom d'imprescindible, però sense gran transcendència; en un mot, quelcom un poc més necessari que el tabac. *Feminal*, doncs, ve a la dona com un amic que, en la seva llengua, li parlarà de tot el que pot ésser-li útil, de tot el que pot plaure-li i interessar-la en l'actual moment artístic, industrial i social.

Editorial del primer número de *Feminal*.

Anna Bosch

Així com des del feminisme s'ha començat a repensar la ciutat obrint noves perspectives de futur, també des de l'ecologia s'ha aportat una nova definició al fet urbà que posa en qüestió la idea de ciutat tancada en si mateixa, entesa com una construcció artificial i autònoma, aïllada del medi on se situa. [...] En canvi, hi ha ben poca reflexió sobre la ciutat que inclogui a la vegada la perspectiva de les dones i la del medi ambient. Sembla com si el conjunt dones-ciutat-medi ambient fos impossible de pensar. Però la realitat ens ofereix evidències constants de l'existència d'aquesta perspectiva. [...] En una època on es comença a reconèixer que el lloc des d'on se situa qui pensa condiciona allò que percep, hauria de cobrar valor partir de la imatge d'una ciutat oberta que només resulta viable amb relació al medi on s'ubica, i que està formada per homes i dones, dos grups que tenen una experiència de vida diferent; això permetria veure-la de forma més global, amb tota la seva complexitat.

Medi ambient i gènere.

Simone de Beauvoir

On ne naît pas femme, on le devient.

Ningú no neix dona: s'hi torna. Cap destí biològic, psíquic, econòmic no defineix la figura que representa dins la societat la femella humana; el conjunt de la civilització elabora aquest producte intermedi entre el mascle i el castrat que rep el qualificatiu de femení.

El segon sexe.

Barcelona, Edicions 62, 1968

Maria Aurèlia Capmany

L'actitud d'un lector enfront d'un llibre d'una dona que parla de la dona ha d'oscil·lar entre aquests límits formulables en aquestes dues opinions. Primera actitud: «Pobretes dones! Ja hi som. No havíem quedat que les sufragistes ho havien arreglat tot? No tenen tots els drets que havien demanat? No voten? No surten de nit soles? No aconsegueixen llocs de periodistes, ministres, savi de laboratori, fins i tot un lloc a les càpsules dels coets interplanetaris? De què ens han de parlar ara?» Segona actitud: «Però, no havíem quedat que això del feminisme era un moviment superat, com l'anarquisme i l'estudi de l'esperanto?».

La dona a Catalunya: consciència i situació.

Obra Completa.

Barcelona, Columna, 1993

Montserrat Roig

Ara, les dones no hem de ser lletges a la força si som intel·ligents! [...] Som independents, ai Senyor, bellíssimes, [...] d'allò més intel·ligents, per bé que no ens conviden a cap debat important, a no ser que s'hagi de parlar de foteses, som encantadores, mentre no opinem massa sovint [...]. Som infermeres i ens posem moníssimes per atendre malalts i obeir metges apresats, som secretàries i ai d'aquella carrera a la mitja, som polítiques, i escoltem bajanades com una Pompadour aromada amb violetes, som periodistes i fem macramé mentre ens encarreguen aquell reportatge sobre els barris que no dóna prestigi, som científiques però ens hem de preocupar de fer-nos neteja de cutis, som escriptores i tothom ens plora damunt l'espatlla.

Som una ganga. Vet-ho aquí. [...] Anem més barates que les burgeses de començaments de segle, perquè ens paguem el sopar i no mirem, tan romàntiques com som, el compte corrent del contrincant. Tenim diners propis, quin avenç! encara que aquell galifardeu molt més jove i menys preparat cobri molt més.

*«Som una ganga», un pensament de sal,
un pessic de pobre. Dietari obert 1990-1991.
Barcelona, Edicions 62, 1992*

Audre Lorde

Aquelles de nosaltres que es troben fora del cercle del que aquesta societat defineix com «dones acceptables»; [...] aquelles de nosaltres que som pobres, que som lesbianes, que som negres, que som més velles, sabem que la supervivència no és una habilitat acadèmica. Supervivència és aprendre com mantenir-se sola, impopular i algunes vegades injuriada.[...] Significa aprendre com agafar les nostres diferències i convertir-les en fortaleces. Perquè les eines de l'amo mai no destruiran la casa de l'amo.

Sister Outsider. *Essays and Speeches*.

Maria-Mercè Marçal

*Amb totes dues mans
alçades a la lluna,
obrim una finestra
en aquest cel tancat.*

Hereves de les dones
que cremaren ahir
farem una foguera
amb l'estrall i la por.
Hi acudirán les bruixes
de totes les edats.
Deixaran les escombres
per pastura del foc,
cossis i draps de cuina
el sabó i el blauet,
els pots i les cassoles
el fregall i els bolquers.

Deixarem les escombres
per pastura del foc,
els pots i les cassoles

el blauet i el sabó.
I la cendra que resti
no la canviarem
ni per l'or ni pel ferro
per ceptres ni punyals.
Sorgida de la flama
sols tindrem ja la vida
per arma i per escut
a totes dues mans.

El fum dibuixarà
l'inici de la història
com una heura de joia
entorn del nostre cos
i plourà i farà sol
i dansarem a l'aire
de les noves cançons
que la terra rebrà.
Vindicarem la nit
i la paraula DONA.
Llavors creixerà l'arbre
de l'alliberament.

Vuit de març.

Bruixa de dol: 1977-1979.

Barcelona, Edicions 62, 1992

SUMARI

Pròleg	5
Dia Internacional de les Dones 2008	7
Dia Internacional de les Dones 2009	61

